ATVIRUKAS
ALFONSUI ANDRIUŠKEVIČIUI

AA pats save suskaičiavo ir sufalsifikavo. AA nėra A ir Ω, nes jokia pabaiga nenumatyta mitologiniame laike – tik amžinas sugrįžimas. Įtariu (nes neturiu įrodymų), kad autorius džiaugiasi savo inicialų pirmumu. Pradžių pradžia – it Mindaugo Navako skulptūrų seka (tų, kurios atrodo kaip A raidė ant keturių kojų). Kaip pasakytų garsus lietuvių dailės kritikas – Alfonsas Andriuškevičius nėra Ana Achmatova, ir jojo AaA nėra AaAaa, kurių melodingumas užbūrė Brodskį. Esą tai buvo pirmas sėkmingas Achmatovos poetinis pasirinkimas – ne tėvo, o prosenelės pavardė. Nežinau, kiek a raidžių sudaro Andriuškevičiaus prosenelės pavardę, bet pradėti eilėraštį nuo „Ak!“ jam nesvetima.

Sumanymas prisiminti kolegą Alfonsą Andriuškevičių ir išsiųsti spausdintą sveikinimą kilo Dailėtyros ir kuratorystės katedroje. Galima sakyti, buvo nuleistas iš viršaus – nors katedros vedėja Rasa Butvilaitė išsirikiavus pagal ūgį ir nebūtų aukščiausia. Susidarė išvirkščia revoliucinė situacija – „apačios“ entuziastingai išreiškė norą kurstyti „viršūnių“ galias. Lolita Jablonskienė, Giedrė Jankevičiūtė, Agnė Narušytė, Laima Kreivytė rinko vaizdus. Įsijungė Ieva Antanavičiūtė-Pleikienė ir Aistė Kisarauskaitė su paties AA kūriniais. Laima Kreivytė dėliojo žodžius, Ineta Armanavičiūtė juos vertė sveikinimo atvirlaiškiais. Monika Krikštopaitytė iš „7md“ legitimavo sveikinimą kaip meno projektą.

Net neatsivertus laikraščio Andriuškevičiui aišku, kad žodyje „atvirukas“ slepiasi vyrukas. Nors pats AA yra sukūręs atmoterutę – atmosferišką atvirutę, kur pagal prancūzišką paprotį reikėjo ieškoti moters (ir kėdės – šią pridėjo Andriuškevičius pagal principą „dėk galvą prie galvos“). Andriuškevičiui patinka sudėtis ir tiesiog skaičiai. 33, 66, 72, 10 (anglakalbių poetų). Mistikai čia įžvelgtų slaptą pasaulio pradžios kombinaciją. Nors nesu tikra, ar nepainioju Courbet su Kenoloto. Ar tiesiog Kenu. AA galima laikyti savotišku protofeministu. Jis iš karto suprato, kam priklauso naujasis tūkstantmetis, tad ano pabaigoje, straipsnių rinkinio „Tūkstantmečio pabaigos meno mutacijos“ pratarmėje, apreiškė: „Jos ateina.“ Ir narsiai leido tampyti savo (megztinio) raštus. Tie raštai taip patiko jaunoms tekstų fetišistėms, kad susidėjusios numezgė Andriuškevičiui savo megztinį. Ir garsiąją AA ištarmę, esą vyrai savo godas drožia, o moterys svajones audžia, teko papildyti: menotyrininkės mezga. Nes menotyra irgi yra tarpe – tarp meno ir tyrų. Trečioji lytis. „Tačiau ko man jaudintis, juk aš puikiai galėčiau (jau ir galiu) gyventi valdomas moterų! Aš ir nesijaudinu; aš rašau ateinančiųjų knygai pratarmę.“

Ar ne pranašiška? Užbėgti sau už akių! Lyg mirktelėjęs prieš veidrodį spėtum sulaikyti akimirksnį. Kaip jam tai pavyksta? Vienas kitas baobabas po sniegu Mančiagirėj – ir meditacija nepastebimai virsta levitacija. „Esu save šiek tiek girdintis garso įrašas. Esu save šiek tiek matantis vaizdo įrašas.“ Nesuklystume pratęsę – ir save perrašantis tekstas. Metafikcija. 1982 m. AA rašo apie Ričardą Povilą Vaitekūną „Geri abu teptuko galai“. Po dvidešimties metų AA rašo apie Jurgą Barilaitę „Negeri abu teptuko galai“. Pakelia Barilaitės mestą bokso pirštinę, bet ir teptuko neišmeta. Bando išsilaikyti tarp Alfonso Budvyčio ir Alekso Andriuškevičiaus.

Ką dar galima pasakyti apie AA, kuriam autorius miręs, bet teksto malonumas – nemirtingas? Šiam nemirtingo teksto autoriui būdingas asmenybės susidvejinimas. Jo kalba – būties bendrabutis – tarpsta tarpuose. Tarp Alfonso ir Andriuškevičiaus. Ne tik „Giesminyko pasikalbėjime su savimi“, kurioje kritikas atsiduria tarp kūjo ir priekalo, t.y. skulptūros ir objekto. Jis žengia dar toliau – į tarpų tarpus, pranašaudamas, kad jo laukia „betarpė būtis“. BB: budizmas ir badmintonas. Kaip žinome iš pratarmių, Andriuškevičius tekstus plėšo ir degina. Rašo dūmais. Todėl „Sufalsifikuoti dienoraščiai“ liepsnoja kaip „Chanel Rouge Allure“ lūpų dažai ant baltų marškinių. O „Nesufalsifikuotų dienoraščių fragmentai 2002–2015“ rasti pelenuose. Nes a ir pelenuose žiba. Ypač išdidinta iki viršelio.

Ak, alyvos!